

Analyse

8. juni 2018

Befolkningen deler sig op, og det har konsekvenser for fremtiden

Af Kristine Vasiljeva, Regitze Wandsøe-Isaksen og Sebastian Hørlück

Analysen påviser, at danske familier med børn i skolealderen i forskellige indkomstgrupper i stigende grad lever geografisk adskilt. Dette kan føre til lavere social mobilitet i fremtiden, da børn ikke får lige muligheder for at udnytte deres potentiale.

- Hvor geografisk adskilte familier med forskellige karakteristika bor, kan måles ved et såkaldt segregeringsindeks. Segregeringsindekset angiver, hvor høj en andel af en given minoritetsgruppe, der skal bo et andet sted, hvis den pågældende gruppe skal være jævnt fordelt over alle områder på tværs af landet. Det kunne fx være de 20 pct. rigeste børnefamilier eller de 20 pct. fattigste børnefamilier.
- Målt på denne måde og med de danske sogne som områdeenhed er segregeringen af de 20 pct. rigeste børnefamilier steget med 30 pct. over de seneste godt 20 år. Segregeringen af de 20 pct. fattigste børnefamilier er ligeledes steget med knap 20 pct. over de sidste 25 år.
- Den stigende geografiske adskillelse af børn med forskellig socioøkonomisk baggrund kan medføre fald i den sociale mobilitet. Dette skyldes såkaldte netværks- og klassekammeratseffekter, hvor børn bliver påvirket af dem, de omgås. Således kan børn, som går i klasse eller bor i områder med ressourcestærke børn, klare sig bedre, pga. fx bedre vidensdeling, mere disciplin i klasserne eller bedre rollemodeller. Det omvendte gælder for børn, der omgås flere ressourcesvage børn.
- En del udenlandsk forskning peger på, at man for at imødegå lavere social mobilitet fremadrettet i højere grad bør fokusere på ressourcfordelingen ift. børnenes socioøkonomiske baggrund så tidligt i børns liv som muligt, fx i daginstitutioner.
- Geografisk opdeling kan have to modsatrettede effekter på styrken af sociale netværk og tilidsniveau i det danske samfund. På den ene side kan øget kontakt med mennesker, som er forskellige fra en selv, betyde øget sammenhængskraft. På den anden side kan folks opfattelse af sammenhængskraften falde, såfremt de føler sig truet af at være tæt på folk, der er forskellige fra dem selv. Litteraturen afgør ikke generelt, hvilken effekt der dominerer.
- Stigende geografisk opdeling kan herudover forventes at føre til en opdeling af landet efter politisk tilhørsforhold og derfor en lavere sammenhængskraft.
- Analysen viser en stigende forskel i indkomsten mellem de 20 pct. rigeste og de 20 pct. fattigste danske familier over de seneste 20 år. Dette kan opfattes af mange danskere som en indikator af faldende sammenhængskraft, da danskere betragter lighed i indkomst som en af de vigtigste faktorer bag sammenhængskraften.

Kontakt

Ledende økonom, PhD
 Kristine Vasiljeva
 Tlf. 2393 9327
 E-mail kri@kraka.org

Senioranalytiker
 Regitze Wandsøe-Isaksen
 Tlf. 3140 4252
 E-mail reg@kraka.org

Geografisk adskillelse har historisk været lav i Danmark

I Danmark har familier med forskellige socioøkonomiske karakteristika historisk været mindre geografisk opdelt end i andre lande, hvor børn af både ressourcestærke og -svage forældre ofte har gået på den samme skole. Jenkins m.fl. (2008) har opgjort, i hvilken grad elever med forskellig socioøkonomisk baggrund går på den samme skole i en række forskellige OECD-lande. Danmark lå sammen med de andre skandinaviske lande, New Zealand og Japan i toppen af denne liste, som de lande med mest blandede elevsammensætninger. Deres undersøgelse er dog baseret på ældre data fra PISA-undersøgelser i 2000 og 2003.

Vi har undersøgt udviklingen i adskillelsen fra 1995 til 2017

Hvordan er situationen i dag? Til at besvare dette spørgsmål har vi målt udviklingen i den geografiske adskillelse mellem de 20 pct. rigeste og de 20 pct. fattigste danske børnefamilier fra 1995 til 2017 ved hjælp af et såkaldt segregeringsindeks.¹ Konkret angiver segregeringsindekset i vores analyse, hvor stor en andel af henholdsvis de 20 pct. rigeste og de 20 pct. fattigste børnefamilier, der skulle bo et andet sted, hvis den pågældende gruppe skulle være jævnt fordelt over alle områder på tværs af landet. Vi benytter sogne som geografiske enheder, da disse er forholdsvis homogene og mere stabile over tid end andre enheder, som Danmarks Statistiks registre tillader inddeling på, som fx postnumre. Se Boks 1 for flere detaljer.

Geografisk adskillelse er steget siden 1995

Resultaterne viser, at selvom niveauet af segregeringen i Danmark historisk har været, og fortsat er lavt i international sammenligning,² så bor de rigeste og de fattigste børnefamilier 20-30 pct. mere geografisk adskilt, end de gjorde for godt 20 år siden, jf. Figur 1. Højindkomstfamilier med børn i skolealderen bosætter sig altså i højere grad tæt på andre højindkomstfamilier. Det samme gælder – om end i mindre grad – for lavindkomstfamilier. Tilsvarende udviklingsmønster ses for segregeringen på tværs af skoler, da børn typisk går i skole i deres bopælsområde, se Figur 3 i Bilag.^{3,4}

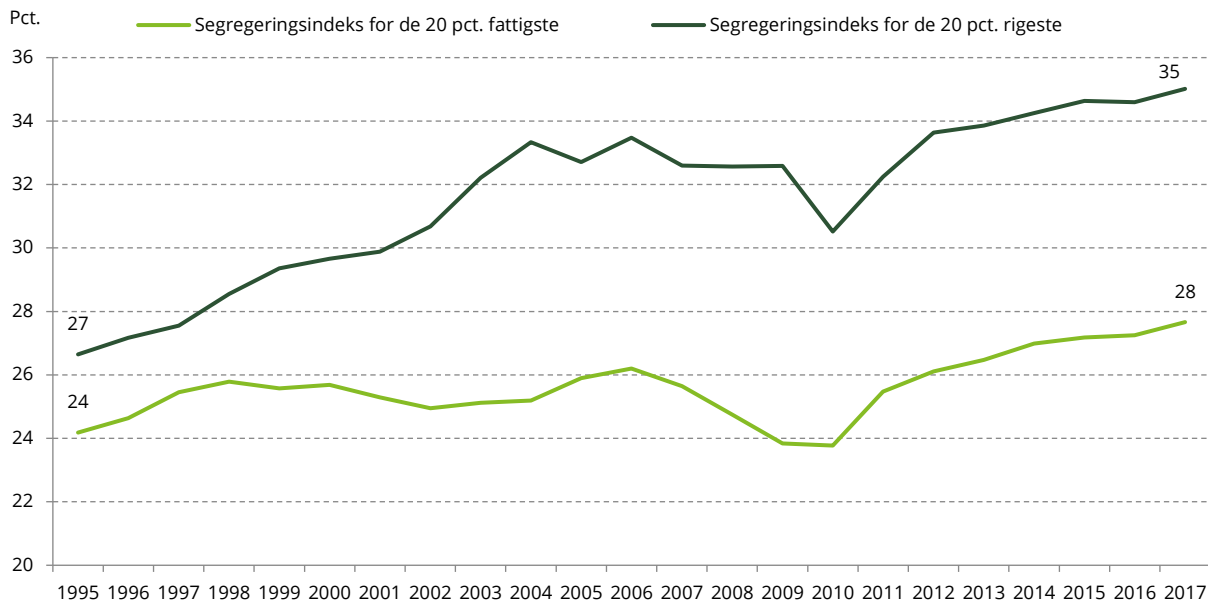
¹ Et segregeringsindeks er et mål for adskillelsen af forskellige grupper, der især er anvendt i litteraturen om den geografiske adskillelse af forskellige etniske grupper.

² Generelt anses værdier af segregeringsindekset på under ca. 30 pct. for at være et lavt niveau af geografisk adskillelse og værdier på over ca. 60 pct. for at være et højt niveau af geografisk adskillelse – og værdier derimellem for at være moderat segregering, jf. Massey, D. (1990) og Rockwool Fondens Forskningsenhed (2006). Den direkte sammenligning af niveauet for den geografiske adskillelse i Danmark med disse grænser skal foretages med forsigtighed, da indekset er følsomt over for størrelsen af den geografiske enhed anvendt i beregningen.

³ Segregeringsindekset på tværs af skoler er beregnet for elever, som er 14-16-årige og er i 8. og 9. klasse fra skoleåret 2005/2006 og frem. Segregeringsindekset på skoleniveau er systematisk højere, mens udviklingen er omtrent den samme. Det kan skyldes, at der er færre elever i 8. og 9. klasse pr. skole, end der er familier med børn i skolealderen pr. sogn.

⁴ Derudover er udviklingen i segregeringsindekset den samme, når den halvdel af alle sogne, som udgøres af de mindste sogne, ekskluderes fra beregningen. I den halvdel bor kun ca. 10 pct. af alle børnefamilierne, se Figur 5 og Figur 6 i Bilag.

Figur 1 Udviklingen i den geografiske adskillelse på bopælsområder for de 20 pct. rigeste og 20 pct. fattigste danske familier

Anm.: Beregningen er udført på sogneniveau. Indkomsten er målt som familiens ækvivalerede disponible indkomst. Kun familier med børn i skolealderen (6-16 år) indgår i beregningen. Se Boks 1 for metode og data.

Kilde: Danmarks Statistiks registerdata og egne beregninger.

Mål for indkomst

I beregningen af segregeringsindekset anvendes den ækvivalerede disponible indkomst.⁵ Fordelelen ved at benyttede den disponible indkomst ift. andre indkomstmål er, at det giver mulighed for mere direkte at sammenligne familiernes forbrugsmuligheder,⁶ dvs. hvor mange økonomiske ressourcer familierne kan bruge til at hjælpe deres børn. Havde man benyttet skattepligtig indkomst som indkomstmål havde udviklingen i segregeringen været lavere for begge grupper – med en stigning i segregeringsindekset på 20 pct. for de rigeste familier og 10 pct. for de fattigste familier, jf. Figur 4 i Bilag.

De rigeste tjener i dag 3,5 gang mere i gns. end de fattigste

Ud over at de rige og fattige børnefamilier i stigende grad bor adskilt, er de rige også blevet forholdsmæssigt rigere, jf. Figur 2. Konkret viser figuren, at den gennemsnitlige indkomst for de 20 pct. rigeste børnefamilier i dag er omkring 3,5 gange større end den gennemsnitlige indkomst for de 20 pct. fattigste børnefamilier, hvilket er en markant stigning ift. ratioen på 2,5 for godt 20 år siden.⁷

⁵ Det skal bemærkes, at der under den disponible indkomst indgår en beregnet lejeværdi af egen bolig – som er en teknisk størrelse, som benyttes til at kunne sammenligne ejere og lejere. Under denne variabel er der imidlertid data-brud – fx indgår lejeværdien af sommerhus forskelligt over tid. Der er imidlertid ingen indikationer af, at dette påvirker den overordnede udvikling i segregeringsindekset. Se Danmarks Statistik (2017a) for yderligere beskrivelse.

⁶ Se Danmarks Statistik (2017b) for yderligere beskrivelse.

⁷ Samme beregning foretaget på skattepligtig indkomst viser samme billede for udviklingen, omend ratioen er hhv. 3,7 i 1995 og 5,2 i 2017.

Figur 2 Udviklingen i det disponible indkomstforhold mellem de 20 pct. rigeste og 20 pct. fattigste danske familier

Anm.: Indkomst er defineret som familiens ækvivalerede disponible indkomst. Kun familier med børn i skolealderen (6-16 år) indgår i beregningen. Se Boks 1 for metode og data.

Kilde: Danmarks Statistiks registerdata og egne beregninger.

Geografisk adskillelse kan hindre social mobilitet

Både forskning udført af Kraka og anden forskning har tidligere påvist, at den sociale mobilitet – dvs. i hvor høj grad det enkelte barns livschancer er uafhængige af barnets socioøkonomisk baggrund, er faldet i Danmark.⁸ Den stigende geografiske adskillelse af børn med forskellig baggrund kan forstærke denne tendens. Det skyldes såkaldte netværks- og klassekammerateffekter, som er udtryk for, at børn bliver påvirket af dem, de omgås med. Således kan børn, der går i klasse eller bor i områder med ressourcestærke børn, klare sig bedre, fx pga. bedre vidensdeling, mere ro og orden i klasselokalerne og bedre rollemodeller. Det modsatte er tilfældet for børn, der går i klasse eller bor med flere ressourcetsvage børn.⁹

Ulighed i muligheder

Ujævn fordeling af elever kan således betyde, at børn i forskellige områder i Danmark ikke får de samme muligheder for at udnytte deres potentiale fuldt ud, også selvom der bruges lige mange økonomiske ressourcer pr. barn.

Tiltag i skole

Fra politisk hold kan man søge at fremme social mobilitet ved at tildele børn, som er bosat i områder med mange ressourcetsvage familier relativt flere ressourcer. På folkeskoleområdet har der allerede været en række tiltag ift. ressourcetildelingen baseret på elevernes socioøkonomiske baggrund. Fx har der været forsøg med særlige indsatser i dansk og matematik i skoler med elever med svag social baggrund, og Undervisningsministeriet har oprettet en pulje, som kan udbetales til skoler over hele Danmark, der formår at løfte det faglige niveau hos udskolingens fagligt svageste elever.¹⁰

Men højere gevinst fra tidligere indsatser

Nogle udenlandske undersøgelser finder evidens for, at afkastet af interventioner for børn med en svag økonomisk baggrund er højere end for børn fra mere ressourcestærke familier – men kun når omfordelingen og interventionerne foretages i den tidlige barndom. Disse effekter bliver afspejlet i højere sandsynlighed for færdiggørelse af gymnasiet og en videregående uddannelse, og lavere sandsynlighed for, at man bliver fattig som voksen, jf. Cunha m.fl. (2006) og Bailey m.fl. (2018). I dag bliver størstedelen af ressourcerne i de danske daginstitutioner fordelt uden, at der

⁸ Hvor den sociale mobilitet er typisk målt ved en sammenhæng mellem forældrenes og børnenes uddannelse, indkomst eller tilhørsforhold til forskellige sociale lag. Se Pihl og Jensen (2014), Jakobsen (2016), Juul og Damm (2016), Harding og Munk (2016), Vasiljeva m.fl. (2017).

⁹ Se fx Hoxby (2000), Heinesen (2002), Karsten m.fl. (2006), Jensen og Rasmussen (2011), Lavy m.fl. (2012a, 2012b) samt Jørgensen m.fl. (2018).

¹⁰ Se Undervisningsministeriet (2017a, 2017b).

bliver taget højde for børnenes socioøkonomiske baggrund, jf. Pedersen m.fl. (2017).¹¹ Stigningen i den geografiske adskillelse blandt de fattige og rige familier, jf. Figur 1, kan indikere, at der over tid er kommet større behov for at omfordele ressourcerne på tværs af fx daginstitutioner baseret på børnenes socioøkonomiske baggrund.

Ujævn fordeling kan også påvirke sammenhængskraften

Den stigende geografiske adskillelse kan yderligere føre til lavere sammenhængskraft, jf. kontaktteorien udviklet af Allport (1954), hvor sammenhængskraft beskrives bredt ved styrken af sociale netværk, reciprocitet og tillid til andre i samfundet.¹² Følelsen af fælles identitet kan også falde som følge af stigende geografisk adskillelse (Tamam, 2009). Det skyldes, at kontakten mellem familier fra forskellige indkomstgrupper mindskes som følge af deres geografiske adskillelse ift. bopæl, hvor fordomme og negative holdninger mellem grupperne vokser heraf (Pettigrew og Tropp, 2006; Binder m.fl., 2009). Konflikteorien af Blalock (1967) argumenterer dog for det modsatte, da en gruppe af befolkningen kan føle sig mere truet, hvis den har bopæl i et område med en anden stor befolkningsgruppe med anderledes karakteristika.¹³

Det er vigtigt for nogle danskere

Empiriske undersøgelser understøtter ikke entydigt den ene teori fremfor den anden.¹⁴ Konklusionerne afhænger meget af det geografiske område og størrelsen på befolkningsgrupperne, der bliver undersøgt, se fx Putnam (2007), litteraturgennemgang i Sturgis m.fl. (2014) og undersøgelse af Laurence (2015).¹⁵ Det kan dog formodes, at den stigende geografiske adskillelse mellem relativt rige og fattige for en del af danskerne er ensbetydende med en udfordret sammenhængskraft. I alt mener 27 pct. af danskerne, at det, at alle egne af Danmark får en fair andel i velstand og velfærd, er en af de tre vigtigste faktorer bag sammenhængskraften, jf. resultater fra spørgeskemaundersøgelse foretaget for Kraka-Deloitte af Epinion.¹⁶ Hertil kommer, at den stigende geografiske adskillelse mellem relativt rige og fattige også betyder en opdeling efter andre kriterier, eksempelvis efter politisk tilhørsforhold, som kan føre til skel i samfundet (Trounstine, 2015; Anastopoulos, 2017).

Lige indkomst er vigtig for sammenhængskraften

Derudover betragter danskere lighed i indkomst som en af de vigtigste faktorer for sammenhængskraften, jf. resultater fra samme undersøgelse. Den stigende indkomstforskel mellem de 20 pct. rigeste og 20 pct. fattigste, danske børnefamilier vil således muligvis opfattes af mange danskere som en indikator for faldende sammenhængskraft.

---

¹¹Konkret viser undersøgelsen foretaget af KORA, at 42 pct. af kommunerne anvender en form for socioøkonomisk ressourcefordeling (på daginstitutionsområdet), og at ca. 60 pct. af disse giver de socioøkonomiske midler uden særlige bindinger ift. deres anvendelse.

¹² Se også Hewstone og Brown (1986) Pettigrew (1988) for kontaktteorien.

¹³ Se også Blumer (1958), Sherif (1966), Levine og Campbell (1972), Tajfel (1981), Bobo (1988) for konflikteorien.

¹⁴ Se fx Putnam (2007), Sturgis m.fl. (2014) og Laurence (2015).

¹⁵ Derudover kan der opstå en selvforstærkende effekt, hvis lavere sammenhængskraft i lokalområderne medfører fraflytning af bestemte familier fra området, der har en høj præference for sammenhængskraft, og dette medfører yderligere fald i sammenhængskraften, se eksempel i Havekes m.fl. (2014).

¹⁶ 3.074 respondenter.

Boks 1 Datagrundlag og segregeringsmål

Datagrundlaget for analysen er registerdata fra Danmarks Statistik. Populationen udgøres af alle børn, som er i skolealderen (6-16 år) i perioden 1992 til 2017 i begyndelsen af året. I analysen inkluderes kun børn, som bor sammen med mindst én voksen – og hvor der er mere end 15 år imellem den ældste voksen og det ældste barn i husstanden.

Sogne er valgt som en geografisk enhed til at måle den geografiske adskillelse, da fordelingen af sognes størrelse er meget konstant over tid. Nogenlunde konstant størrelse af geografiske enheder over tid er vigtig i beregningen af segregeringsindekset, da mindre enheder pr. konstruktion typisk giver højere indekseværdier, da de er mere homogene (Massey, 1990; Rangvid, 2006).

Indkomst måles som ækvivaleret disponibel indkomst. Disponibel indkomst afspejler direkte, hvor mange penge, familien har til rådighed, dvs. familiens økonomiske ressourcer. Ækvivaleringen tager højde for stordriftsfordele i husstanden, og at børn ikke behøver en lige så stor indkomst som voksne for at opnå samme levestandard i sammenligningen på tværs af familier.¹⁷

Der udføres et robusthedstjek, hvor disponibel indkomst erstattes med skattepligtig indkomst i beregningen af segregeringsindekset. Beregningen viser overordnet set det samme billede for udviklingen i den geografiske adskillelse. Det er også forventeligt, da der generelt er en høj positiv korrelation mellem skattepligtig og disponibel indkomst, se Figur 4 i Bilag.

Som mål for den geografiske adskillelse benyttes det såkaldte segregeringsindeks. Indekset benyttes bredt i forskningslitteraturen om fordelingen af befolkningen med forskellige karakteristika på bopælskommuner, skoler eller lande, se fx Rangvid (2006) eller Rockwool Fondens Forskningsenhed (2006). I denne analyse angiver indekset graden af uens fordeling af børnefamilier fra hhv. højindkomstgruppen og lavindkomstgruppen på tværs af sogne og grundskoler. Konkret måler indekset, hvor stor en andel af de danske børnefamilier, der skal skifte bopælsområde, såfremt man skal have en helt jævn fordeling af familier fra en bestemt indkomstgruppe på tværs af Danmark, se figuren nedenfor, der illustrerer dette.

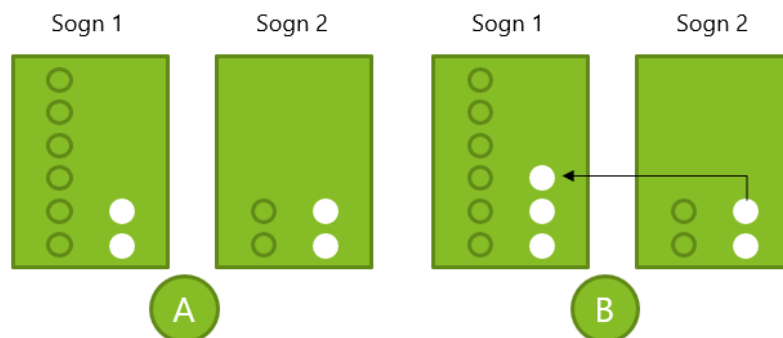
Indekset for fordelingen af børnefamilier fra højindkomstgruppen beregnes som følger:

$$D = \frac{1}{2} \sum_i^N \left| \frac{R_i}{R} - \frac{A_i}{A} \right| * 100$$

Hvor N er antal sogne, R_i er antallet af børnefamilier i sogn i , som er blandt de 20 pct. rigeste i Danmark, R er antallet af børnefamilier, som er blandt de 20 pct. rigeste i Danmark, A_i er antallet af børnefamilier i andre indkomstgrupper i sogn i og A er antal familier i andre indkomstgrupper i hele Danmark.

Hvis $D=0$, betyder det, at andelen af de 20 pct. rigeste børnefamilier er ens på tværs af alle sogne. Tilsvarende betyder $D=100$, at alle højindkomstfamilier bor i områder, hvor der kun bor højindkomstfamilier.

Illustrativt eksempel af beregning af segregeringsindeks (inspireret af Rockwool Fondens Forskningsenhed, 2006):

Antag, at de hvide kugler illustrerer relativt fattige børnefamilier, hvor de gennemsnitlige kugler er resten af familierne.

A: $D = 0,5 * |(2/4-6/8)+(2/4-2/8)| = 1/4$, dvs. 1 ud af de 4 relativt fattige børnefamilier skal flyttes for, at man kan opnå en jævn fordeling af disse familier på tværs af to sogne.

B: Her flytter en relativt fattig familie fra Sogn 2 til Sogn 1, hvorefter fordelingen bliver jævn: I hvert sogn er hver tredje familie nu relativt fattig.

$D = 0,5 * |(3/4-6/8)+(1/4-2/8)| = 0$, dvs. ingen familier skal flyttes for at få en relativt jævn fordeling.

Tilsvarende beregning foretages for fordelingen af lavindkomstgruppen.

1. Litteraturliste

- Allport, G. W., (1954). *The Nature of Prejudice*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Anastasopoulos, L.J. (2017). *A formal model of segregation and political polarization*. <https://scholar.princeton.edu/sites/default/files/ljanastas/files/anastasopoulos-formal-polarization.pdf>.
- Bailey, M. J., Sun, S., Timpe, B. (2018). *Prep school for poor kids: The long-run impacts of the head start on human capital and economic self-sufficiency*. http://www-personal.umich.edu/~baileymj/Bailey_Sun_Timpe.pdf.
- Binder, J., Zagefka, H., Brown, R., Funke, F., Kessler, T., Mummendey, A., Maquil, A, Demoulin, S. og Leyens, J.-P. (2009). "Does contact reduce prejudice or does prejudice reduce contact? A longitudinal test of the contact hypothesis among majority and minority groups in three european countries." *Journal of Personality and Social Psychology*, 96(4), s. 843-856.
- Blalock, H. (1967). *Toward a Theory of Minority-group Relations*. New York: Wiley and Sons.
- Blumer, H. (1958). "Race Prejudice as a Sense of Group Position." *Pacific Sociological Review*, 1(1), s. 3-7.
- Bobo, L. (1988). "Group Conflict, Prejudice, and the Paradox of Contemporary Racial Attitudes." I Katz, P. og Taylor, D. red., *Eliminating Racism: Profiles in Controversy*, s. 85-114.
- Cunha, F., Heckman, J., Lochner L., og Masterov D. (2006). "Interpreting the evidence on life cycle skill formation." I Hanushek, E. og F. Welch, F. red., *Handbook of the Economics of Education*, vol. 1. s. 698-812.
- Danmarks Statistik (2017a). *Beregnet lejeværdi af egen bolig*. <https://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/Times/personindkomst/lejev-egen-bolig>.
- Danmarks Statistik (2017b). *Disponibel indkomst*. www.dst.dk/ext/1872554511/0/velfaerd/Disponibel-indkomst-pdf.
- Danmarks Statistik (2017c). *Ækvivaleret disponibel indkomst*.
- Harding, D. og Munk, M. (2016). *Why is Intergenerational Income Mobility Decreasing in a Country with High Social Equality?* Artiklen er præsenteret på Annual Meeting of the American Sociological Association, Seattle, United States, d. 20.08.2016-d. 23.08.2016.
- Havekes, E., Coenders, M. og Van der Lippe, T. (2014). "The Wish to Leave Ethnically Concentrated Neighbourhoods: The Role of Perceived Social Cohesion and Interethnic Attitudes." *Housing Studies*, 29(6), s. 823-842.
- Heinesen E. (2002). "Effekter af boligbæst sig segregering." *Amid Working Paper Series* 15, s. 1-20.
- Hewstone, M., og Brown, R. (1986). "Contact Is Not Enough: An Intergroup Perspective on the 'Contact Hypothesis.'" I Brown M.H.A.R. red., *Contact and Conflict in Intergroup Encounters*, s. 1-44.
- Hoxby, C. (2000). "Peer effects in the classroom: Learning from gender and race variation." *NBER Working Paper* 7867.
- Jakobsen, K. (2016). *Den sociale mobilitet målt på indkomst er gået tilbage over de seneste godt ti år*. http://www.kraka.org/sites/default/files/public/notat_indkomstmobilitet_over_tid_v2.pdf.
- Jenkins, S.P., Micklewright, J., og Schnepf, S.V. (2008). "Social Segregation in Secondary Schools: How Does England Compare with Other Countries?" *Oxford Review of Education*, 34(1), s. 21-37.
- Jensen, P. og Rasmussen, A. (2011). "The effect of immigrant concentration in schools on native and immigrant children's reading and math skills." *Economics of Education Review*, 30(6), s. 1503-1515.
- Juul, J. og Damm, E. (2016). *Den sociale arv er blevet stærkere i Danmark*. <https://www.ae.dk/analyser/den-sociale-arv-er-blevet-staerkere-i-danmark>.

---

¹⁷ Se yderligere beskrivelse af beregningsmetode for ækvivaleret disponibel indkomst hos Danmarks Statistik (2017c).

- Jørgensen, K.B., Andersen, M.B. og Bonde, K. (2018). *Klassekammeratseffekter i grundskole*.
- Karsten, S., Felix, C., Ledoux, G., Meijnen, W., Roeleveld, J., og Van Schooten E. (2006). "Choosing Segregation or Integration? The Extent and Effects of Ethnic Segregation in Dutch Cities." *Education and Urban Society*, 38(2), s. 228- 247.
- Laurence, J. (2015). "Wider-community Segregation and the Effect of Neighbourhood Ethnic Diversity on Social Capital: An Investigation into Intra-Neighbourhood Trust in Great Britain and London." *Sociology*, 51(5), s. 1011–1033.
- Lavy, V., Paserman, M. og Schlosser, A. (2012a). "Inside the black box of ability peer effects: Evidence from variation in the proportion of low achievers in the classroom." *Economic Journal*, 122(559), s. 208–237.
- Lavy, V., Silva, O. og Weinhardt, F. (2012b). "The good, the bad, and the average: Evidence on ability peer effects in schools." *Journal of Labor Economics*, 30 (2), s. 367–414.
- Levine, R. A., og Campbell, D. T. (1972). *Ethnocentrism: Theories of Conflict, Ethnic Attitudes and Group Behavior*. New York: Wile.
- Massey, D. (1990). "American Apartheid: Segregation and the Making of the Underclass." *American Journal of Sociology*, 96(2), s. 329-357.
- Pedersen, H. S., Flarup L. H., og Petersen, J. S. (2017). *Pædagogisk praksis og socioøkonomisk ressourcefordeling*. https://www.kora.dk/media/7112458/11174_paedagogisk-praksis-og-sociooekonomisk-ressourcefordeling.pdf.
- Pettigrew, T. og Tropp, L. (2006). "A Meta-Analytic Test of Intergroup Contact Theory." *Journal of Personality and Social Psychology*, 90(5), s. 751–783.
- Pihl, M. og Jensen, T. (2014). *Færre bryder den sociale arv i Danmark*. <https://www.ae.dk/analyser/wfaerre-bryder-den-sociale-arv-i-danmark>.
- Putnam, R. D. (2007). "E Pluribus Unum: Diversity and Community in the Twenty-First Century: The 2006 Johan Skytte Prize Lecture." *Scandinavian Political Studies*, 30(2), s. 137–174.
- Rangvid, B. (2006). "Living and learning separately? Ethnic segregation of school children in Copenhagen." *AKF Working papers*.
- Rockwool Fondens Forskningsenhed (2006). *Danskerne bor stadig socialt blandet*. <https://www.rockwoolfonden.dk/app/uploads/2016/02/Nyhedsbrev-juni-2006.pdf>.
- Sherif, M. (1966). *In Common Predicament: Social Psychology of Intergroup Conflict and Cooperation*. Boston, MA: Houghton-Mifflin.
- Sturgis, P., Brunton-Smith, I., Kuha, J. og Jackson, J. (2014). "Ethnic diversity, segregation and the social cohesion of neighbourhoods in London." *Ethnic and Racial Studies*, 37(8), s. 1286–1309.
- Tajfel, H. (1981). "Social Stereotypes and Social Groups." I Tajfel, H. red., *Human Groups and Social Categories: Studies in Social Psychology*, s. 143–161.
- Tamam, E. (2009). "Contribution of interethnic contact on interethnic attitudes of Malay and Chinese-Malaysian university students in Malaysia." *European Journal of Social Sciences*, 8, s. 51-61.
- Trounstine, J. (2015). "Segregation and inequality in public goods." *American Journal of Political Science*, 60(3)s, s. 709-725.
- Undervisningsministeriet (2017a). *2. runde i forsøgsprogrammet om udsatte børns faglighed*. <https://uvm.dk/puljer-udbud-og-prisuddelinger/puljer/puljeoversigt/tidligere-udmeldte-puljer/grundskole/2-runde-i-forsoesprogrammet-om-udsatte-boerns-faglighed>.
- Undervisningsministeriet (2017b). *500 mio. kr. til løft af fagligt svage elever*. <https://uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2017/april/170425-500-mio--kr--til-loeft-af-fagligt-svage-elever>.
- Vasiljeva, K., Naur, S. og Kornbek, R. (2017). *Familie- og opvækstmiljø har stigende betydning for indkomsten*. http://kraka.org/sites/default/files/public/familie_og_opvaekstmiljoe_har_stigende_betydning_for_indkomsten.pdf.

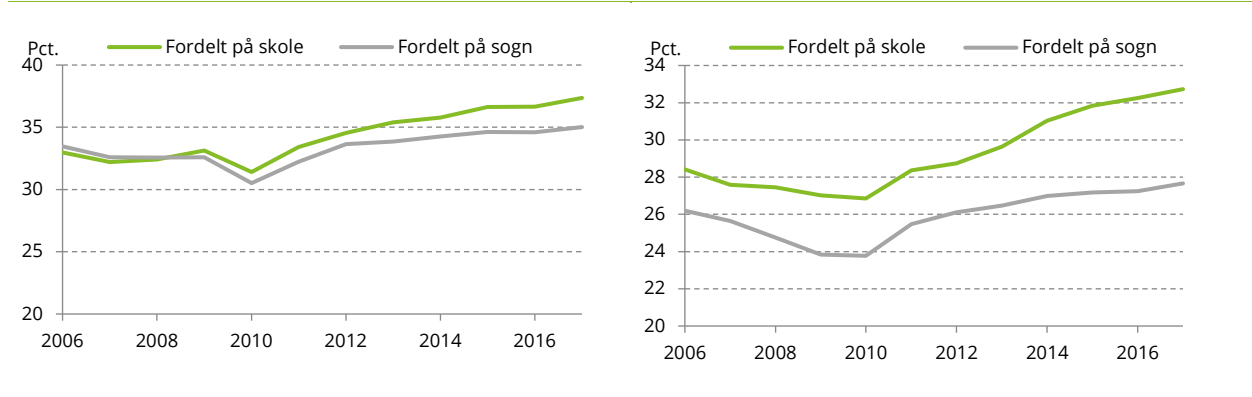

2. Bilag

Figur 3 Udviklingen i den geografiske adskillelse på skoler for de 20 pct. rigeste og 20 pct. fattigste danske familier

a) 20 pct. rigeste familier

b) 20 pct. fattigste familier

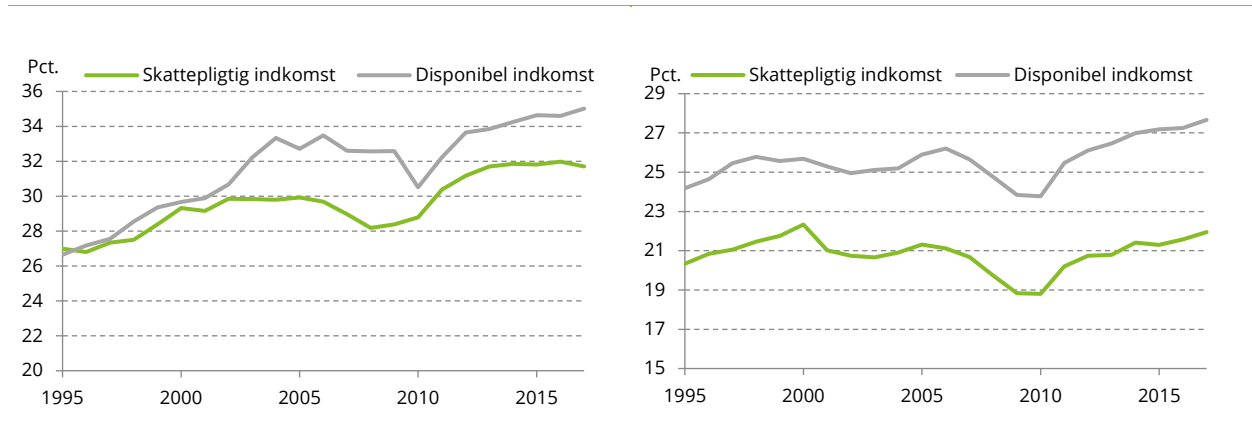
Anm.: Beregningen er udført på skole- og sogneniveau. Indkomsten er målt som familiens ækvivalerede disponible indkomst. Kun børn i alderen 14-16 år, dvs. i 8.-9. klasse, indgår i beregningen. Se Boks 1 for metode og data.

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og egne beregninger.

Figur 4 Udviklingen i den geografiske adskillelse på bopælsområder for de 20 pct. rigeste og 20 pct. fattigste danske familier målt i skattepligtig indkomst

a) 20 pct. rigeste familier

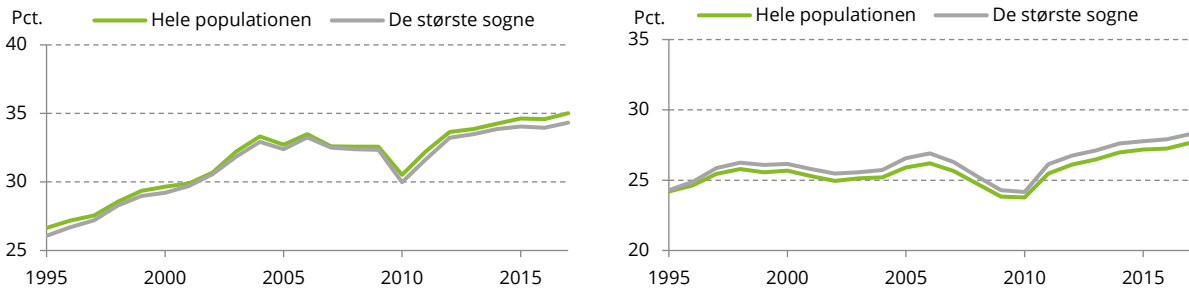
b) 20 pct. fattigste familier

Anm.: Beregningen er udført på sogneniveau. Indkomsten er målt som hhv. familiens ækvivalerede skattepligtige indkomst og familiens ækvivalerede disponible indkomst. Kun familier med børn i skolealderen (6-16 år) indgår i beregningen. Se Boks 1 for metode og data.

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og egne beregninger.

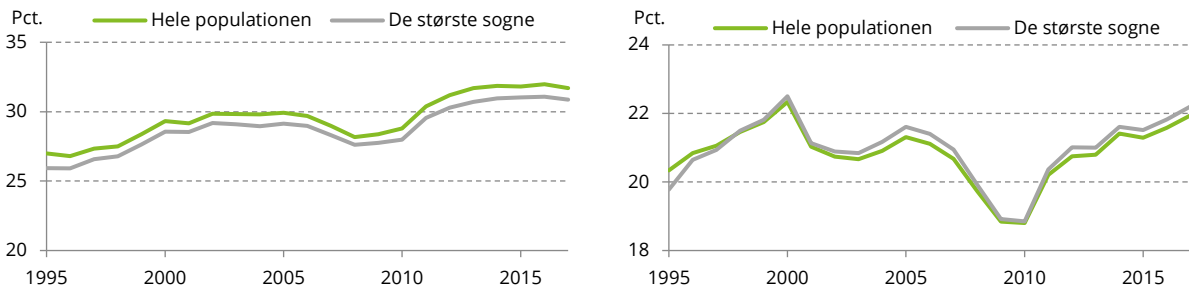
Figur 5 Udviklingen i den geografiske adskillelse på bopælsområder for de 20 pct. rigeste og 20 pct. fattigste danske familier målt i disponibel indkomst, hele population og dem, der bor i de største sogne.

Anm.: Beregningen er udført på sogneniveau. Indkomsten er målt som familiens ækvivalerede disponible indkomst. Kun familier med børn i skolealderen (6-16 år) indgår i beregningen. Se Boks 1 for metode og data. De 50 pct. største sogne, hvor der bor ca. 90 pct. af børnefamilier.

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og egne beregninger.

Figur 6 Udviklingen i den geografiske adskillelse på bopælsområder for de 20 pct. rigeste og 20 pct. fattigste danske familier målt i skattepligtig indkomst, hele population og dem, der bor i de største sogne.

Anm.: Beregningen er udført på sogneniveau. Indkomsten er målt som familiens ækvivalerede skattepligtige indkomst. Kun familier med børn i skolealderen (6-16 år) indgår i beregningen. Se Boks 1 for metode og data. De 50 pct. største sogne, hvor der bor ca. 90 pct. af børnefamilier.

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og egne beregninger.